

Skandia's tragiske julerejse

Eyvind L. Lind

Juleaftens morgen 1917 kl. 07:00 grundstødte "66-selskabets" passagerskib "Skandia" ud for Galløkken, nærmere betegnet mellem stenrevle "Dyneren" og "Gåserenden".

Årsagen var en voldsom julestorm med tåge og snetykning.

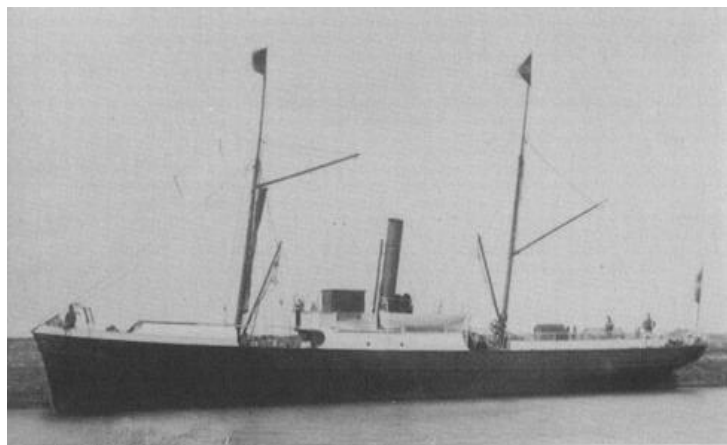
Heldigvis kom ingen menneskeliv til, og en del af lasten, bl.a. en del kreaturer blev reddet i land. Men skibet var grundstødt på en stor sten, så den kunne ikke frigøre sig selv, men måtte trækkes af grunden af Switser.

Mens Skandia lå fortøjet ved kajen i Rønne Havn, havde man dagen forinden haft travlt med at få lasten ombord, bl.a. de 23 kreaturer og 11 kalve. Der var pyntet op i restaurationen med julegran og guirlander og man havde forsynet mastetoppene med frodige juletræer, og ellers var alt gjort klart for, at de medrejsende og personalet skulle få en hyggelig juleaftenstur.

Hjemme hos kaptajn Baasch holdt man en stille lille juleaften med en forsmag på den højtidelige bornholmske jul. Men fru kaptajn Baasch følte sig alligevel lidt utryk ved, at hendes mand skulle ud i det forrygende julevejr. Men det kunne jo tænkes, at vejret stilnede af og snefygningen holdt op, trøstede manden hende med.

Før afrejsen.

Inden de rejsende lidt efter lidt ankom godt klædt med varmt tøj, havde kaptajn Baasch gået sin sædvanlige runde gennem båden, der lå gyngende og vippende i det urolige havnebassin. Det hylede i mastetoppene og det trak uroligt i fortøjningerne. Så det tegnede til at blive en rigtig julestorm, som han tidligere havde været ude i.

Skandia

Han standsede nu og da op, og han følte en vis uro ved at skulle afsted i det urolige vejr, for det strøg med en stærk og ondsksfuldt vindkast fra vest, og så denne tågedis og ubehagelige snetykning. Nå, det havde han jo prøvet før, så hvad skulle han være nervøs for. Han bankede sin pibe ud og travede hjem efter.

Kaptajnen var kendt som en dreven og dygtig sømand, der nok forstod at manøvrere et skib i al slags vejr, men det tegnede alligevel til at blive en ubehagelig juletur.

Før afgang.

Madam Baasch havde hygget med god julemad og drikke for sin mand og nogle gæster, og hun sørgede for, at lysene på det høje juletræ i stuens ene hjørne blafrede med levende lys, varme og juleglæde.

Stemningen var god, selvom nogle af gæsterne hviskede sammen noget om, at det kunne blive en ubehagelig tur, mens andre trøstede med, at det gode skib Skandia havde gode sejleegenskaber, så det skulle nok gå planmæssigt.

Mandskabet havde været på båden hele natten, så alt kunne være i orden til afgang om morgenen.

Man havde eftersat, at kreaturerne var forsvarligt bundet, men mandskabet imellem talte alligevel om i krogene, at vejrliget tegnede til, at det skulle blive en ubehagelig rejse.

I god tid før afgang begyndte passagererne at ankomme, og kaptajn Baasch fik konstateret, at der var fuldt tryk på kedlerne, og alt klar til bestemt afgang.

Landgangen tages.

Det tegner til at blive en urolig julerejse i dag, sagde kaptajn Baasch lidt ironisk til sin styrmand, der allerede havde indtaget sin plads på kommandobroen.

Ja, kaptajn, men vi har jo prøvet det der var værre.

Styrmanden gav sin melding om, at han havde eftersat skibet og bl.a. været i maskinrummet, hvor der var fuldt tryk på kedlerne, så alt var klappet og klart til at slippe trosserne.

Tidspunktet for afgang var inde, da der blev slået på skibsklokken, da kaptajn Baasch, lidt rødmosset og med kasketten på sned, gav ordre til, at landgangsbroen skulle tages og forbindelsen til land var afbrudt, og langsomt gled skibet majestætisk fra kaj, mens en mængde mennesker tænksomme stod på kajmolen og råbte "glædelig jul og god rejse".

Der blev vinket farvel, og det fuldt oplyste skib gled langsomt fra kajen og på vej ud af havnen. Der var mange, der afventende blev stående på molen og skuttede sig og trampede urolig i stenbroen, for det var koldt og et virkeligt betænkeligt vejrlig.

Mange gjorde deres tanker, da båden allerede i havneindløbet begyndte at vride sig i de voldsomme bølger, som væltede ind, men som nogle beroligende sagde, at når skibet kom ud i åbent hav, kom der mere balance i bevægelserne, og så var det en dygtig kaptajn, der havde prøvet sligt vejrlig tidligere.

Dagningen var tiltaget, og julerejsen over det urolige hav var begyndt.

Inde på kajen observerede man, at damperen, da den efter en voldsom vippetur, var kommet udenfor bølgebryderen, i stedet for at sætte kursen mod nordvest, begyndte den at drive syd på. Man var derfor straks klar over, at der måtte være noget galt med styregrejerne.

Knap en halv time efter, at den havde forladt havnen, satte den kursen ind på Galløkkepynten mellem det område man kaldte Dynen og Gåserenden, et sted der var kendt for at være opfyldt med store stene og klipper.

Her stod Skandia pludselig fast, og selv om kaptajn Baasch gav ordre til fuld damp på maskinerne, så rokkede skibet sig ikke af stedet. Det stod urokkeligt fast.

Grundstødningen.

Hvad årsagen var til den ulykkelige hændelse, var man ikke klar over. Men man antog, at skibet under udsejlingen havde taget grunden og derved fået skade på roret, men var drevet af, og heldigvis gik skibet klar af bølgebryderen. Hvis den var løbet ind i denne, havde den stærke storm set slemt ud for passagererne, de mennesker der var ombord som kahytjomfruer og restaurationspersonale, samt de mange kreaturer.

Det må sige at være et held, at båden drev ind her. For her brød søen ikke så meget.

Kaptajn Baasch

Skibets stilling måtte efter omstændighederne betragtes som ret gunstig, men selvfølgelig ville det blive et stort arbejde at få den flot igen.

Ved grundstødningen fik Skandia nogle alvorlige knubs. Den synes at have grundstødt på en stor sten midtskibs. Kort efter begyndte vandet at strømme ind i maskinrummet, som havde til følge, at det elektriske lys gik ud.

Redningsvæsenet alarmeret.

Så snart man var klar over, hvordan skibet var stillet, blev redningsvæsenet tilkaldt, og redningsbåden kørt ud til strandingsstedet, men inden redningsbåden nåede ud til skibet, havde det allerede sat skibets både i land med passagerer og posten, som der var en betydelig mængde af.

Straks efter grundstødningen blev de ombordværende forsynede med redningsbælter. For at få de stakkels dyr i land, måtte man lukke lugerne på skibssiden op og derefter kaste dyrene i vandet og med en trosse blev de så fastgjort til en båd og halet i land.

Så snart de mærkede fast grund under benene gik de fleste selv i land, men enkelte af dem var så forvildede over den uventede medfart, at de ville svømme ud igen.

Det var i det hele taget et meget vanskeligt arbejde at få dyrene bjerget, og mandskabet der arbejdede dermed, kunne selvfølgelig ikke undgå at blive gennemblødt.

Ingen panik.

Der opstod overhovedet ikke panik blandt passagererne. De tog det meget roligt, fordi så snart det stod klart, at man drev af, blev de purret ud overalt og forsynede med redningsbælter.

I en af bådene, der gled ind til land, var kahytsdrengen, en kæk lille fyr, der tog situationen ed overlegen ro. Han kastede sit redningsbælte af og begyndte at pakke sit kluns sammen. Da han blev spurgt, om han ikke var bange, svarede han at han ikke frygtede noget.

I det hele taget opførte passagerer og mandskab sig mønsterværdigt.

Der var meget lavvande, og skibet huggede gang på gang i stenene og slingrede så alt var ved at ramle sammen. Til sidst stod båden på fast grund, og faren skønnedes ovre.

Huggede imod "Hælen".

Hen på formiddagen oplyste direktør Lund, at han havde haft en samtale med kaptajn Baasch, der fortalte, at da Skandia var tværs af bølgebryderen, fik skibet en voldsom sø, der havde til følge at fartøjet huggede imod Hælen, d. v. s. den agterste del af kølen, hvorved både ror og skrue blev stærkt beskadigede.

Skibet var straks fuldstændig tabt, men som følge af den stærke fart, nåede man heldigvis udenfor bølgebryderen og drev så sydefter. Skibet huggede gentagne gange i grunden, indtil den endelig stod fast. Ankrene blev derefter kastet ud.

Der var vand i begge laster og maskinrummet. I for lasten stod vandet ca. 20 tommer højt.

Efter at passagerer, post og kreaturer var bragt i land, blev mandskabet foreløbigt ombord, da der jo absolut ikke var nogen fare. Redningsbåden blev dog for alle tilfældes skyld holdt klar på strandingsstedet.

Der var meget stor julepost, og den kom først afsted dagen efter med "Bornholm".

Adskillige julehilsner fra Bornholm blev således forsinket, og de passagerer, der skulle have holdt juleaften hos venner og bekendte ovre, måtte så affinde sig med at holde den hjemme.

Men siges må det, at det var bagateller overfor den glædelige omstændighed, at ingen menneskeliv gik tabt, og at skibet stod således, at det kunne bjerges.

Note: Dynen er en fiskegrund ved Rønne ud for Kastelsodde, samt store sten i Sønderrev i strandkanten ud for Galgeløkken.

Gåserenden rev er en del af Haddingerne, som er et stenrev ud for Galgeløkken odde.

Trindelen er en grund ud for Rønne Havn mellem nordre og søndre rev.

Kaptajn Carl Bernhard Baasch, født 25.4.1867, ansat i "66" 1.4.1898, fungerede som kaptajn fra 28.1.1911 til 1.10.1932.

Eyvind L. Lind